

BLIKK PÅ NORDEN

Korona-spesial



Om økonomiene og arbeidsmarkedene i Norden i lys av

COVID-19

1. Landnotat Norge
2. Landnotat Danmark
3. Landnotat Sverige
4. Landnotat Finland
5. Landnotat Island

Coronapandemien og dens kraftige utslag på økonomi og arbeidsmarked ble satt på dagorden på det nordiske LO-økonommøtet den 16. juni d.å. Alle nordiske landsorganisasjoner (LO Norge, LO-Sverige, FH-Danmark, SAK-Finland og ASI-Island) kom med hver sin landrapport som ble presentert og diskutert på møtet. De landrapportene ble i etterkant oversendt til SAMAKs styremøte i juni.

Coronapandemien har på kort tid ført til et kraftig sjokk i nordiske økonomiene og arbeidsmarkedene som man neppe kan finne historiske paralleller. Den etterfølgende oppsummeringstabellen gjengir prognosene for nordiske økonomiene og arbeidsmarkedene fra hver enkelt landrapport som tegner et bilde om både kraftig og langvarig utslag til tross for at man ennå ikke har sett fulle effekter av pandemien. Likeså blir det usedvanlig stor usikkerhet rundt utvikling i nordiske økonomiene og arbeidsmarkedet framover, basert på forskjellige forutsetninger om smitteforløpet og varigheten av smitteverntiltakene samt hvor strenge og inngripende smitteverntiltakene kan bli.

Alle nordiske landene rapporterer om forsnevret handlingsrom i offentlige finanser og skarpe pengepolitiske responser fra sentralbankene.

Oppsummeringstabellen: prognoser om økonomi og arbeidsmarked

LAND	ØKONOMI & ARBEIDSMARKED	2019	2020*	2021*
Norge	BNP Fastland (%-vekst)	2,3	-6,5	1,4
	Sysselsetting (%-vekst, NR)	1,6	-1,2	-3,5
	Arbeidsledighet (%-nivå, AKU)	3,7	5,8	6,2
Danmark	BNP (%-vekst)	2,4	-5,8	2,8
	Sysselsetting (%-vekst, NR)	1,2	-1,8	0,6
	Arbeidsledighet (%-nivå, registrert)	3,7	5½	5¼
Sverige	BNP (%-vekst)	1,3	-5,5	2,8
	Sysselsetting (%-vekst, AKU)	0,7	-2,6	-1,1
	Arbeidsledighet (%-nivå, AKU)	6,8	8,5	10,6
Finland	BNP (%-vekst)	1	-6,9	3
	Sysselsetting (%-vekst, NR)	1,1	-2,8	-0,5
	Arbeidsledighet (%-nivå, AKU)	6,7	9	9,3
Iceland	BNP (%-vekst)	1,9	-8,0	4,8
	Arbeidsledighet (%-nivå, AKU)	3,6	8,7	7,2

* Anslag per juni 2020.

Kilde: LO-Norge; Danmarks statistikk og FH; SCB og LO-Sverige; Bank of Finland; Central Bank of Iceland.

1. Landnotat Norge

Norsk økonomi og arbeidsmarked i lys av covid-19

Sammendrag

Nedstengingen av økonomisk virksomhet som følge av koronaviruset har ingen historiske paralleller og utsiktene for norsk økonomi og arbeidsmarked har på kort tid endret seg fullstendig. Usikkerheten rundt utviklingen i norsk økonomi og arbeidsmarked framover er usedvanlig stor og knytter seg først og fremst til smitteforløpet og varigheten av smitteverntiltakene. Dette gjenspeiler seg i prognosene fra SSB (juni 2020) – som baserer seg på antakelsen om at aktiviteten tar seg opp gjennom resten av året og prognosene fra LO (april 2020)– som baserer seg på antakelsen om langvarig smitteverntiltak.

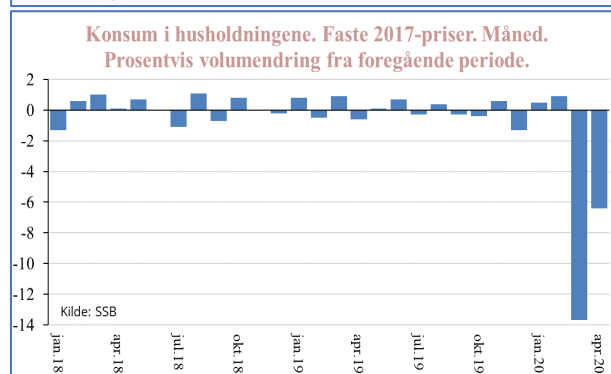
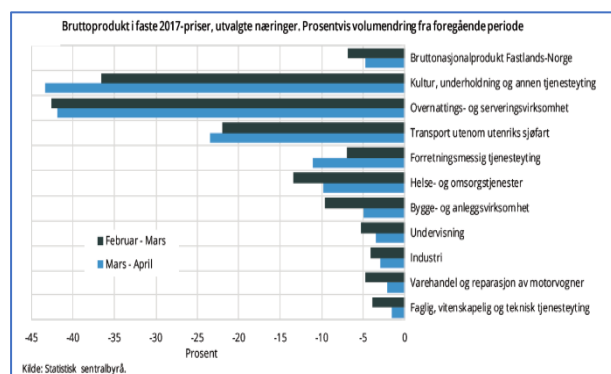
	2016	2017	2018	2019	2020		2021	
					SSB ¹	LO ²	SSB ¹	LO ²
BNP Fastlands-Norge (%-vekst)	0,9	2,0	2,2	2,3	-3,9	-6,5	4,3	1,4
Sysselsatte (%-vekst, NR)	0,3	1,2	1,6	1,6	-1,5	-1,2	0,8	-3,5
Arbeidsledighet (% , AKU)	4,7	4,2	3,8	3,7	5,1	5,8	4,5	6,2

¹ SSB: Prognoser fra 5. juni 2020. ² LO: Prognoser fra 7. april 2020.

I løpet av knappe to måneder har Norges Bank satt ned styringsrenten tre ganger med til sammen 1,5 prosentpoeng til **0** prosent. Det er innført kraftfulle tiltak i finanspolitikken under koronakrisen. Finanspolitikken er nå meget ekspansiv, basert på rekordstor bruk av oljepenger. Det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet (per 29.mai) anslås til 485 mrd. kroner i 2020, en dobling fra saldert budsjett.

Norsk økonomi og arbeidsmarked under koronakrisen

Utbruddet av koronaviruset og de påfølgende smitteverntiltakene har medført et enormt produksjonsfall i norsk økonomi fra midten av mars. BNP Fastlands-Norge falt 4,7 prosent fra mars til april, justert for normale sesongsvingninger. Det følger etter et fall på 6,9 prosent fra februar til mars, og BNP Fastlands-Norge var dermed 11,3 prosent lavere i april enn i februar. Fallet i BNP Fastlands-Norge er ujevnt fordelt mellom næringer. Koronapandemien og smitteverntiltak har også umiddelbart ført til et etterspørselssjokk hvor husholdningenes konsum har falt med 6,4 prosent i april etter en kraftigere nedgang på 13,7 prosent i mars. Koronaviruset treffer norsk økonomi også gjennom lavere etterspørsel fra våre handelspartnere og lavere oljepris. Lavere etterspørsel internasjonalt går i første rekke utover konkurranseutsatte virksomheter mens lavere oljepris



fører til reduserte petroleumsinvesteringer og derigjennom også lavere etterspørsel mot leverandørindustrien. I tillegg har det vært store utslag i priser på handelsvarer, i kronkursen og i aksjemarkedet.

Den registrerte arbeidsledigheten hos NAV økte i midten av mars som følge av permitteringer. På toppen i uke 15 var det 433 000 personer registrert som helt ledige, delvis ledige eller arbeidssøkere på tiltak hos NAV. Registrert arbeidsledighet (helt ledige) var på 10,8 prosent av arbeidsstyrken. Totalt var 15,4 prosent av arbeidsstyrken registrert som arbeidssøkere hos NAV. I Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) for 1. kvartal 2020 er arbeidsledigheten 3,5 prosent for kvinner og 3,8 prosent for menn. Heltidspermitterte i AKU registreres imidlertid som sysselsatte (med midlertidig fravær) inntil permitteringen har vart i 3 måneder. Det er derfor AKU-ledighet har ennå ikke fanget opp den kraftige oppgangen i den registrerte arbeidsledigheten som følge av tilstrømming av permitteringer.

Nedstengingen av økonomisk virksomhet i mars som følge av koronaviruset har ingen historiske paralleller. I tillegg til smitteverntiltakene, har man iverksatt omfattende finanspolitiske tiltakene for å håndtere tre faser med tre hovedutfordringer:

Fase 1: Akutt nedstengning

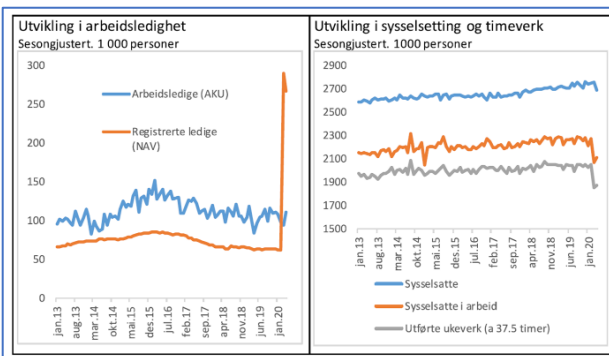
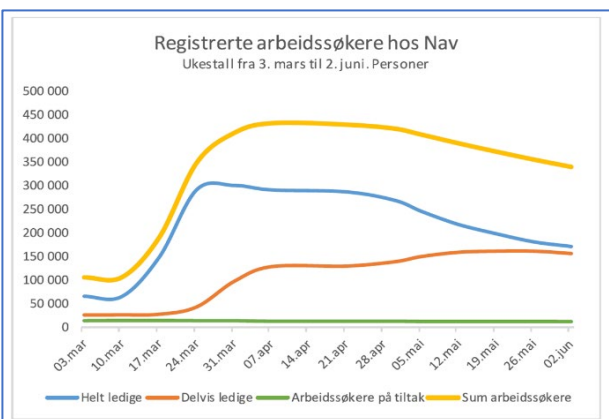
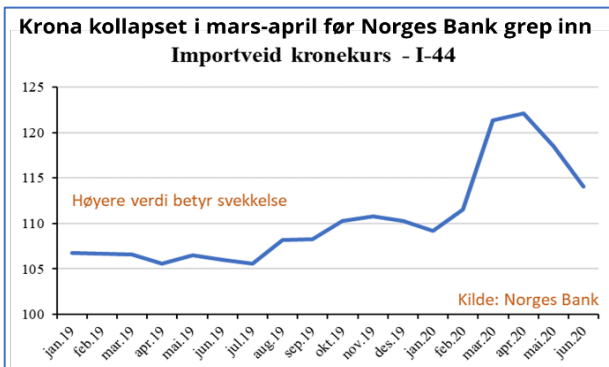
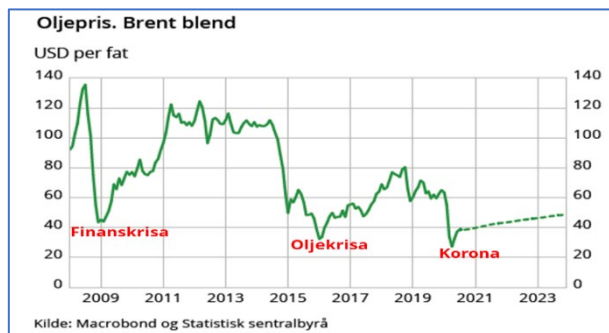
- Redde bedrifter og arbeidsplasser
 - Permitteringsordningen mykes opp med kun to dagers lønns- og varslingsplikt.
 - Kompensasjonsordning for uunngåelige faste utgifter
 - Låneordninger for likviditetsproblemer

Fase 2: Lemping på smitteverntiltak

- Tilbakeføring av permitterte
 - Lønnstilskudd, kr. 15.000,- per ansatt i juli og august for de med 30% omsetningsfall

Fase 3: Konjunkturedgang

- Produksjons- og inntektsnedgang forårsaker lav etterspørsel og sterk nedgangskonjunktur
 - Stimulering gjennom statsbudsjett
 - Næringspolitikk

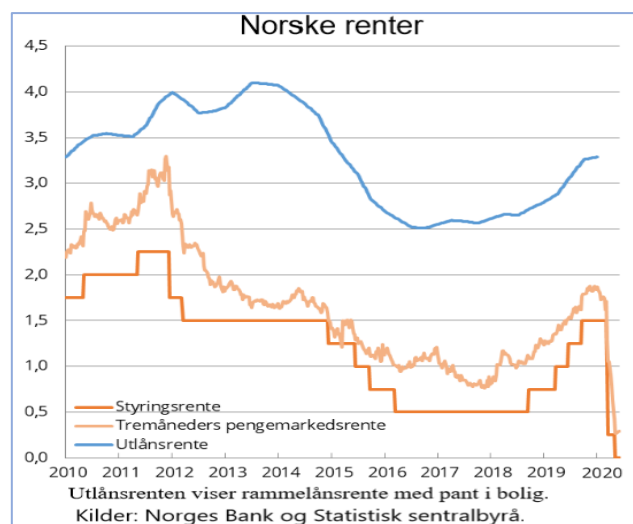
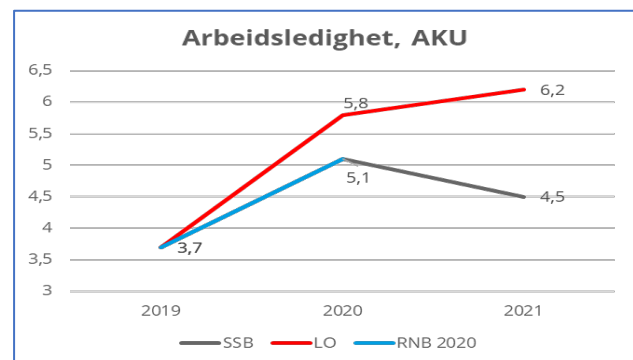
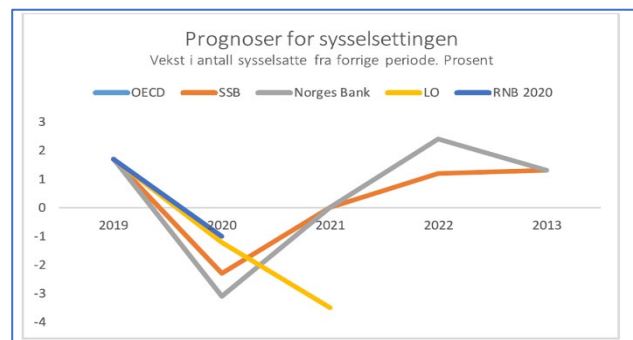
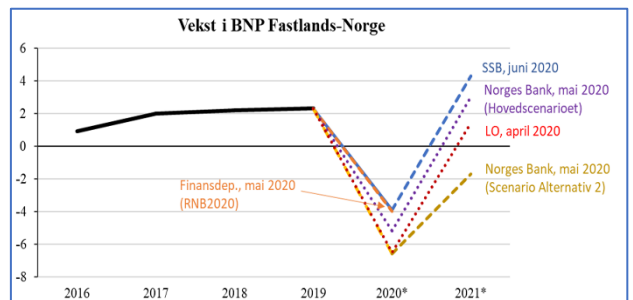


Utsiktene for norsk økonomi har på kort tid endret seg fullstendig. Usikkerheten rundt utviklingen i norsk økonomi framover er uvanlig stor og knytter seg først og fremst til smitteforløpet og varigheten av smittevern-tiltakene. Ved bruk av NAM-modellen (Norwegian Aggregate Model), utførte LO en konjunkturanalyse i april basert på antakelsene om man må leve med virusmitte i samfunnet og dermed visse smittevern-tiltakene i lang tid før effektiv medisin eller vaksine er på plass. Dette vil innebære store realøkonomiske konsekvenser og utslag på arbeidsmarkedet. Vi anslår et fall i BNP Fastlands-Norge til 6½ pst. i 2020 og en svak oppgang på 1½ i 2021. Flere prognosemiljøer som SSB og Finansdepartementet anslår et fall i BNP Fastlands-Norge rundt 4 til 5 prosent i 2020, men dette er betinget på at smitten holdes på et lavt nivå. Disse anslagene er basert på at aktiviteten tar seg opp gjennom resten av året. Selv om aktiviteten ventes å ta seg opp vil nivået ved utgangen av 2020 fremdeles være betydelig lavere enn ved inngangen til 2020. Andre prognosemiljøer som f.eks. Norges Bank har skissert alternative scenarier for den videre utviklingen basert på at smitten igjen tiltar, noe som medfører et betydelig større fall i aktiviteten.

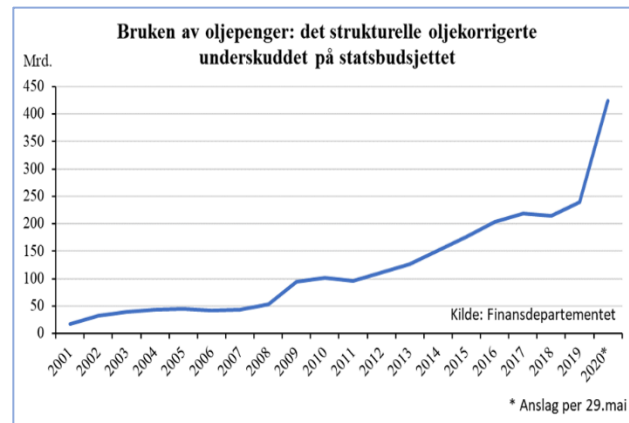
Likeså blir det usedvanlig stor usikkerhet rundt utvikling i arbeidsmarkedet framover, basert på forskjellige forutsetninger om smitteforløpet og varigheten av smitteverntiltakene. Mens alle prognosemiljøer til viss grad inntar samme oppfatning om at sysselsettingen vil falle og arbeidsledigheten vil øke kraftig i 2020, er det større "uenighet" om hva som skjer i 2021. LOs analyse basert på langvarig smitteverntiltak indikerer imidlertid fortsatt fall i sysselsettingen og økning i arbeidsledigheten i 2021.

I løpet av knappe to måneder har Norges Bank satt ned styringsrenten tre ganger med til sammen 1,5 prosentpoeng til 0 prosent. Norges Bank begrunnet rentekuttene blant annet med at «lavere lånekostnader på eksisterende og nye lån vil kunne gjøre det enklere for norske bedrifter å komme seg gjennom en krevende tid».

Realekonomiske konsekvenser av langvarige smitteverntiltak - en NAM-modellanalyse utført av LO i april 2020	2020	2021	2020	2021
	Anslag		Avvik fra februarprognose	
- BNP fastlands-Norge	-6,5	1,4	-8,6	-0,4
- Privat konsum	-5,9	-0,2	-7,6	-0,7
- Husholdningenes disp. inntekt	-1,9	2,7	-6,1	-0,4
- Husholdningenes sparerate	9,0	8,0	1,4	0,4
- Offentlig konsum	3,5	4,2	1,0	2,3
- Bruttoinvestering i Fastlands-Norge	-9,6	-2,4	-10,1	-4,4
- Oljeinvesteringer	-12,0	-16,0	-14,0	-8,4
- Eksport av tradisjonelle varer	-5,6	0,0	-10,4	-4,3



Det er innført kraftfulle tiltak i finanspolitikken under koronakrisen. Regjeringen har siden 12. mars lagt frem flere bevilgnings- og lovproposisjoner som sammen med de påfølgende vedtakene i Stortinget har økt utgiftene over statsbudsjettet vesentlig. Det er innført skatte- og avgiftslettelser, kombinert med utsatte frister for betaling av merverdiavgift og arbeidsgiveravgift. I tillegg er det vedtatt nye låne- og garantiordninger. I slutten av mai ble det lagt frem ytterligere pakker for å stimulere til videre økt aktivitet i enkelte næringer. Finanspolitikken er nå meget ekspansiv, basert på rekordstor bruk av oljepenger. Det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet (per 29.mai) anslås til 485 mrd. kroner i 2020, en dobling fra saldert budsjett. Tiltakene har kostet 157 milliarder kroner, mens reduserte skatteinntekter og økte ytelser har kostet 83 milliarder kroner. Strukturelt underskudd anslås til 4,2% av oljefondet, mot 3,0% i fjor. Finanspolitisk impuls (eller budsjettindikator – endring i strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge) er estimert til 5,3 prosent i 2020, mot 3 prosent i 2009 under finanskrisen.



Mrd. kroner

	Saldert	RNB20	Nå	Endring fra saldert
Oljekorrigert underskudd	241,1	479,6	484,5	243,5
Strukturelt oljekorrigert underskudd	243,6	419,6	424,6	181,0
Prosent av trend-BNP Fastlands-Norge.....	7,6	13,1	13,3	5,7
Prosent av fondskapitalen	2,6	4,2	4,2	1,6
<i>Memo:</i>				
Budsjettindikator (prosentenheter) ²	-0,2	5,1	5,3	5,5

¹ Saldert budsjett 2020 vedtatt høsten 2019 (saldert) og Revidert nasjonalbudsjett 2020 (RNB20).
² Endring i strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge. Positivt tall indikerer at budsjettet virker ekspansivt.
 Kilde: Prop. 127 S (2019-2020)

2. Landnotat Danmark

Dansk økonomi og arbejdsmarkedet i lyset af COVID-19

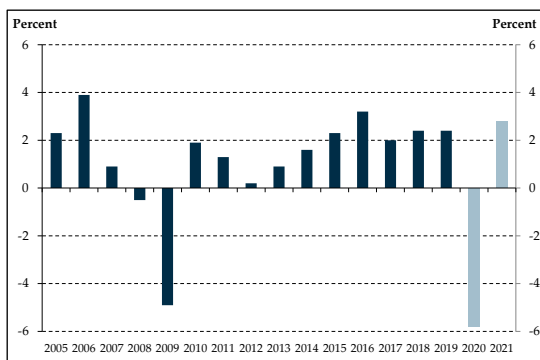
Coronapandemien har på kort tid ført til en markant omvæltning i dansk og international økonomi. Dansk økonomi var ved indgangen til 2020 stærk med solid vækst, høj beskæftigelse og lav ledighed. COVID-19 og den deraf følgende nedlukning af dele af samfundet – både i Danmark og udlandet – har store negative økonomiske konsekvenser, som vi endnu ikke har set den fulde effekt af.

I 2020 vil dansk BNP falde for første gang i over ti år, og samtidig ser det ud til at blive tale om et historisk kraftigt tilbageslag med det største BNP-fald i moderne tid. Vi skal tilbage til besættelsestiden for at se et voldsommere dyk i aktiviteten. Samtidig er mere end seks års jobfremgang stoppet i år, og ledigheden vil stige til det højeste niveau i otte år.

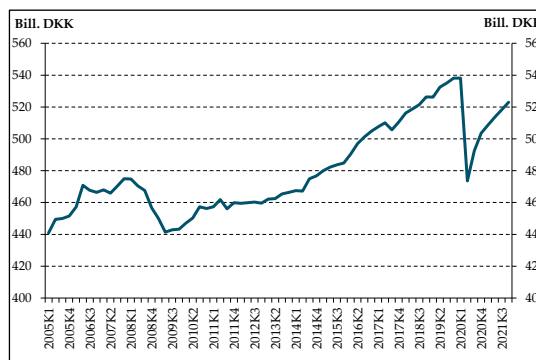
Det stærke udgangspunkt for økonomien – herunder at der ikke er blevet opbygget væsentlige ubalancer under det seneste opsving – betyder dog, at der er mulighed for en forholdsvis hurtig genopretning. Det ligger imidlertid ikke i kortene, at økonomien af sig selv meget hurtigt er tilbage på sporet.

I FH's hovedscenarie forventes et fald i BNP i 2020 på 5,8 pct. med en gradvis genopretning og en vækst på 2,8 pct. i 2021, jf. figur 1a. Aktiviteten ved udgangen af 2021 skønnes ikke at nå helt tilbage på niveauet fra før coronakrisen, jf. figur 1b. Derved forventes genopretningen af økonomien at vare ud over 2021.

Figur 1a. BNP, årlig vækst



Figur 1b. BNP, kvartalsdata



Anm.: Data i figur 1b er sæsonkorrigeret, kvartalsdata målt i faste, kædede værdier.

Kilde: Danmarks Statistik og FH-skøn.

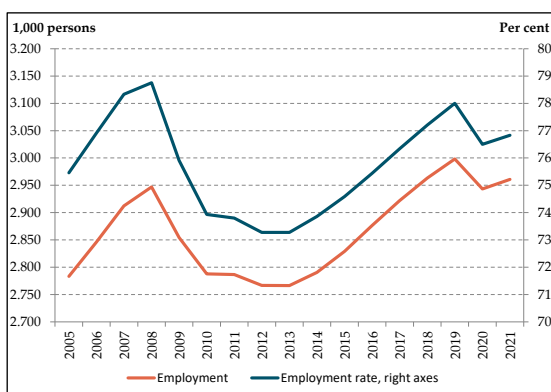
Beskæftigelsen og ledigheden påvirkes i denne krise lidt anderledes af den faldende aktivitet end normalt. Det skyldes, at der i midten af marts blev indgået en trepartsaftale om midlertidig lønkompensation¹, som har holdt hånden under flere tusinde arbejdspladser og sikret, at lønmodtagerne har kunne hjemsendes med fuld løn frem for at modtage en fyreseddel. Det betyder også, at konsekvenserne for økonomien alt andet lige

¹ Aftalen gælder for lønmodtagere i alle private virksomheder, der har stået over for at skulle varsle afskedigelser for minimum 30 pct. af medarbejderstaben eller mere end 50 ansatte. Den statslige lønkompensation udgør 75 pct. af de samlede lønudgifter (max 30.000 DKK om måneden) for fuldtidsansatte og 90 pct. for timelønnede. Dvs. virksomhederne betaler resten, og samtidig er der krav til ferieafholdelse for lønmodtagerne. Ordningen har fungeret med effekt fra 9. marts, er blevet forlænget af flere omgange og vil nu gælde til d. 29. august, hvorefter den endeligt ophører.

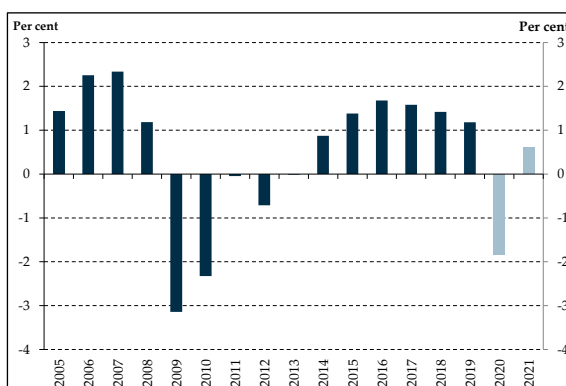
er blevet mildere. Pr. 15. juni 2020 er der givet midlertidigt lønkompensation til i alt ca. 30.000 virksomheder for mere end 240.000 lønmodtagere.

I FH's hovedscenarie forventes der et fald i beskæftigelsen i 2020 på 55.000 personer, og det skønnes, at beskæftigelsen kun delvist vil rette sig op i 2021, *jf. figur 2a*. Samlet set vil beskæftigelsen i 2021 således ligge på et niveau, der er ca. 37.000 lavere end det historisk høje niveau fra 2019, svarende til en beskæftigelsesfrekvens på knap 77 pct. (målt som beskæftigelsen i forhold til befolkningen mellem 15 og 66 år). Beskæftigelsesfaldet i 2020 på 1,8 pct. er lavere end under finanskrisen, *jf. figur 2b*, hvilket som nævnt blandt andet skal ses i lyset af trepartsaftalen om midlertidig lønkompensation.

Figur 2a. Beskæftigelse



Figur 2b. Beskæftigelse, årlig ændring

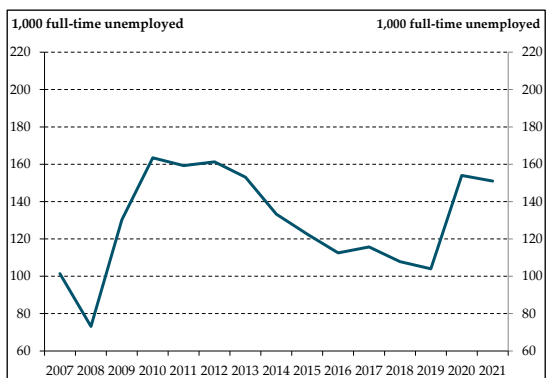


Anm.: Beskæftigelsesfrekvensen er baseret på befolkningen fra 15-66 år.

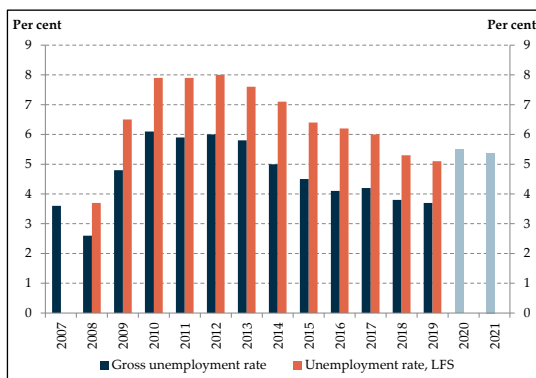
Kilde: Danmarks Statistik samt FH-skøn og -beregninger.

På samme måde forventes stigningen i ledigheden under coronakrisen også at være mindre end under finanskrisen. Bruttoledigheden forventes at stige til ca. 155.000 personer i 2020, hvilket er lidt lavere end toppen under finanskrisen, *jf. figur 3a*. Samtidig vil den ventede jobskabelse næste år indebære et mindre fald i ledigheden i 2021. Der er tale om en ledighedsprocent på ca. 5½ pct. mod godt 6 pct. i 2010 og 3,7 pct. i 2019, *jf. figur 3b*.

Figur 3a. Ledighed, personer



Figur 3b. Ledighedsprocent



Anm.: I figur 3a er ledigheden opgjort som bruttoledigheden, som er den nationale ledighedsstatistik baseret på registrerede ledige. I figur 3b vises også ledighedsprocenten baseret på ledighed fra Arbejdskraftundersøgelsen (AKU/LFS). FH skønner ikke på ledighed baseret på AKU.

Kilde: Danmarks Statistik samt FH-skøn.

De offentlige finanser har været sunde de senere år, og finanspolitikken er i de seneste opgørelser – før coronakrisen – vurderet overholdbar. Dermed har der været råd til at holde hånden under økonomien i forbindelse med coronakrisen. Der er indtil videre iværksat hjælpepakker med tilskud, garantier, likviditetstiltag mv. for over 450 mia. DKK i 2020. De forventede udgiftsmæssige konsekvenser for staten beløber sig til mere end 130 mia. DKK eller omkring 5¾ pct. af BNP.

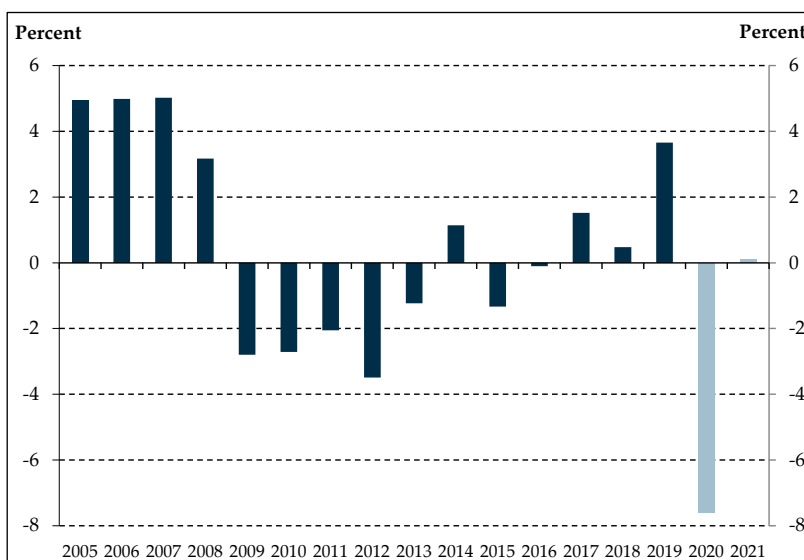
For langt den overvejende del er der tale om hjælpepakker, der er midlertidige og kun påvirker de offentlige udgifter i 2020. Det giver i sig selv en stor forværring af den faktiske saldo fra 2019 til 2020 efterfulgt af en stor forbedring i 2021. Dertil er konjunkturudviklingen også med at svække den offentlige saldo.

I FH's hovedscenarie påregnes et underskud på den offentlige saldo på over 7½ pct. af BNP i 2020 og omtrent balance næste år, jf. figur 4. Bemærk, at ikke alle af de finanspolitiske tiltag var blevet iværksat på det tidspunkt, hvor FH lavede sin vurdering.

Den offentlige ØMU-gæld forventes at stige lidt fra de 33 pct. af BNP i 2019, men også at holde sig i god afstand til EU's grænse på 60 pct. af BNP.

Det er desuden vurderingen, fordi hovedparten af hjælpepakkerne er midlertidige, at den finanspolitiske holdbarhed ikke belastes nævneværdigt. Den offentlige gæld vil som nævnt stige, men holdbarheden vil kun blive påvirket af rentevirkningen af den øgede gæld. Regeringens vurdering af holdbarhedsindikatoren for de offentlige finanser var 1,0 pct. af BNP i efteråret 2019, mens rentevirkningen af den øgede gæld ikke ventes at overstige 0,15 pct. af BNP.

Figur 4. Faktisk offentlige saldo, pct. af BNP.



Kilde: Danmarks Statistik samt FH-skøn og -beregninger.

Den gradvise genåbning af samfundet er sket og sker i et lidt hurtigere tempo end det, der var aftalt, da FH lavede analysen med hovedscenariet i første halvdel af maj. Det taler alt andet lige for en lidt hurtigere genopretning af økonomien. En stor del af risikoen for vækstskønnet vurderes dog at knytte sig til den økonomiske udvikling i udlandet, evt. anden bølge af smittespredning og de konsekvenser den generelle usikkerhed har på det private forbrug og virksomhedernes investeringer.



3. Landnotat Sverige

Makroekonomi och arbetsmarknad i Sverige

Sammanfattning

Sverige drabbas, i likhet med omvärlden, hårt av den djupa ekonomiska nedgång som följt på coronapandemins utbredning. Än så länge är tillgången till utfallsdata för tiden efter utbrottet relativt begränsat. Det gör det fortfarande svårt att bedöma hur stor nedgången i BNP kommer att bli under andra kvartalet och under 2020. Med utgångspunkt i omfattningen av systemet för korttidsarbete skattar vi nedgången i BNP till drygt 5 procent i år. Vi räknar med att arbetslösheten stiger till mellan 10 och 11 procent av arbetskraften mot slutet av 2020 och för sedan endast minska marginellt under 2021.

Prognosen bygger på att smittspridningen fortsätter in i 2021 men att vi samtidigt inte får någon omfattande andra våg.

Den extra stora osäkerhet som nu råder i hela världen gör att återhämtningen kan komma att tyngas av en fortsatt försiktighet med investeringar och hushållskonsumtion. En snabb global återhämtning förutsätter att de stora länderna samarbetar snarare än motarbetar varandra. Det gäller både världshandelns utveckling och samarbetet mellan de europeiska länderna om program för återhämtning.

Nyckeltal svensk ekonomi

Procentuell förändring respektive procent av arbetskraften

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BNP i världen	3,4	3,8	3,6	2,9	-3	5
BNP, Sverige	2,2	2,7	2,3	1,3	-5,5	2,8
Arbetade timmar, NR	2,0	2,3	1,8	-0,3	-6,8	2,3
Antal sysselsatta, AKU	1,5	2,3	1,5	0,7	-2,6	-1,1
Sysselsättningsgrad	67,1	67,8	68,3	68,3	66,2	65,2
Arbetslösa 15–74 år tusental, AKU	367	359	344	373	467	588
Arbetslöshet 15–74 år, AKU	6,9	6,7	6,3	6,8	8,5	10,6

Källa: SCB och egna beräkningar.

BNP-prognos

Arbetsmarknadsstatistiken och omfattningen av korttidsarbetena ger en indikation på nedgången i näringslivets produktion. Den 30 maj hade Tillväxtverket beviljat ansökningar om korttidsarbete omfattande 513 000 anställda till en kostnad på 24 miljarder kronor.

De kalkyler vi gjort av omfattningen pekar på ett bortfall av arbetade timmar på grund av korttidsarbete i näringslivet på drygt 8 procent under kvartal 2 och 3 samt något mindre sista kvartalet. Det är den totala effekten inklusive ej fast anställda som mister sina arbeten.

För helåret 2020 räknar vi med att näringslivets förädlingsvärde minskar med 7 procent i fasta priser jämfört med 2019. Tillsammans med de offentliga verksamheternas ökning med knappt 1 procent innebär det en BNP-minskning på mer än 5 procent i år.

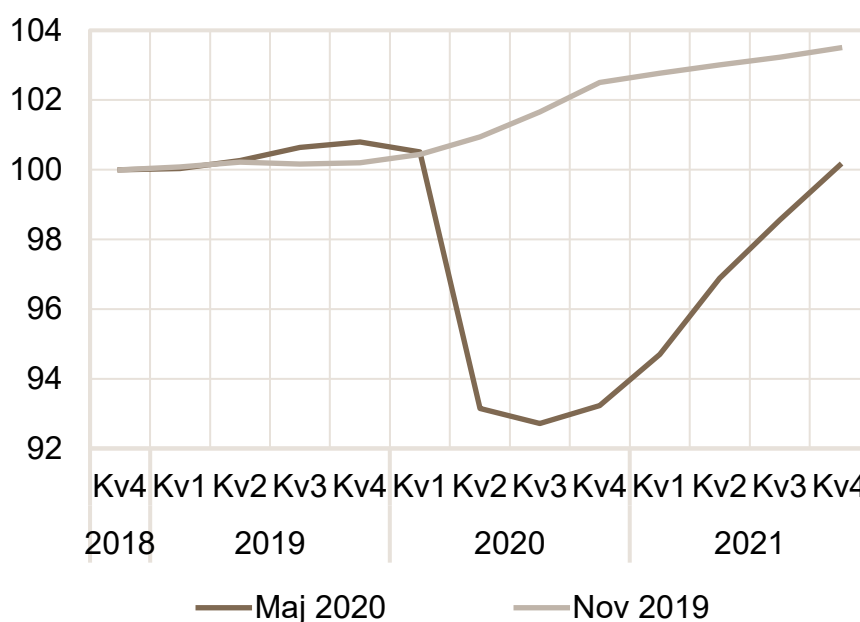
Det kvartalsvisa BNP-förloppet framgår av diagram 1. Att BNP ligger kvar på den låga nivån under andra halvåret beror på att investeringarna har en fortsatt nedgång – vi antar att det

krävs en tydlig förbättring i ekonomin innan återhämtningen av investeringsnivån tar fart. Först under fjärde kvartalet 2021 når BNP upp till nivån för fjärde kvartalet 2018. Jämfört med vår prognos från november i fjol kvarstår ett tapp på drygt 3 procent.

Den globala tillväxten antas bli minus 3 procent i år (se internationella avsnittet). Men den svenska exporten har en relativt ogynnsam sammansättning av länder. De svenska exportmarknaderna faller med i genomsnitt 5 till 10 procent och svensk export lika mycket.

BNP, LOs prognos i maj 2020 respektive november 2019

Indextal 2018 kvartal 4 = 100



Källa: SCB (Nationalräkenskaperna) och egna beräkningar

Sysselsättning

Sysselsättningen faller inte lika mycket som antalet arbetade timmar. Det beror framför allt på möjligheterna till korttidsarbete, där de korttidsarbetande är fortsatt sysselsatta men frånvarande från arbetet under en del av arbetsveckan. Det beror också på att pandemin ökar sjukfrånvaron, i synnerhet som de som inte kan arbeta hemifrån uppmanas att stanna hemma från jobbet även vid milda förkylningssymptom. Vi räknar med att sjukfrånvaron, i avtagande grad, kommer att vara högre än normalt under både 2020 och 2021. Sammantaget betyder det att vi räknar med en frånvaro, av dessa två orsaker, som motsvarar 233 000 sysselsatta i år och 75 000 sysselsatta nästa år. Antalet sysselsatta beräknas minska med 2,6 procent i år och minska med 1,1 procent 2021.

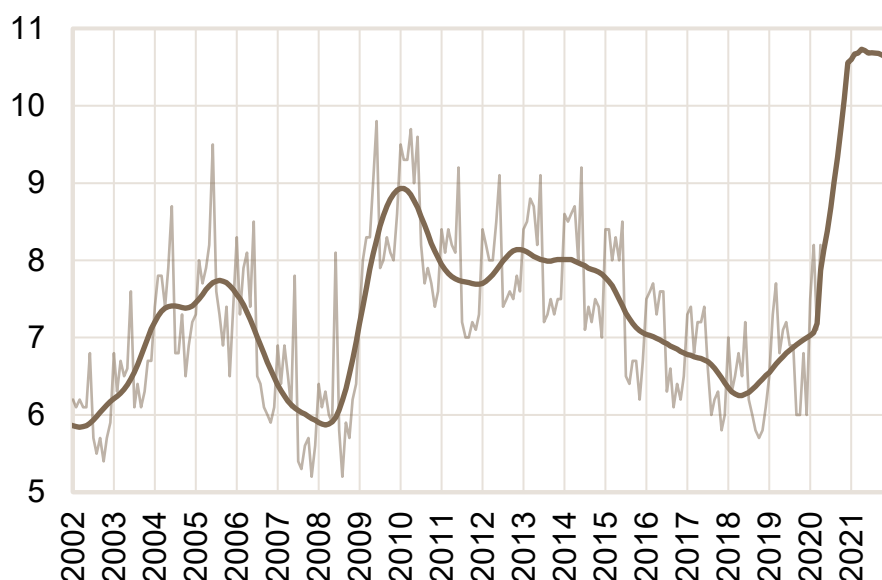
Arbetslöshet

Runt 500 000 anställda omfattas för närvarande av korttidsarbete och man kan räkna med att en stor del av dessa annars hade blivit arbetslösa, ett öde som nu främst drabbar personer med olika former av tidsbegränsade anställningar. Totalt är över 900 000 personer arbetslösa eller korttidspermitterade. Arbetslöshetskrisen döljs därmed delvis av

korttidsarbete och sjukskrivningar. Ändå räknar vi med att arbetslösheten stiger till mellan 10 och 11 procent av arbetskraften mot slutet av 2020 och minskar endast marginellt under 2021, se diagram 2. Motsvarande årsmedeltal uppgår till 8,5 respektive 10,6 procent 2020 respektive 2021.

Arbetslöshet 15-74 år

Procent av arbetskraften



Källa: SCB (Arbetskraftsundersökningen) och egna beräkningar.

Osäkerheten

Vår syn är att de stora riskerna för den globala tillväxten i huvudsak finns på nedsidan. Flera betydande risker går att identifiera. En oro är att krisen spär på den protektionism som var påtaglig redan under 2019, där den globala handeln präglades av betydande problem på grund av politiska konflikter kring handelsregler och tullar, särskilt relationen USA-Kina. Avsaknad av ett avtal mellan Storbritannien och EU kan också försvåra internationell handel, inte minst i Europa. Återstartsfasen riskerar också bli utdragen om många löntagare och företag frivilligt fortsätter att bedriva en omfattande social distansering. Skulle världen få en omfattande andra våg av smittspridning riskerar uppgången 2021 att kraftigt försvagas.

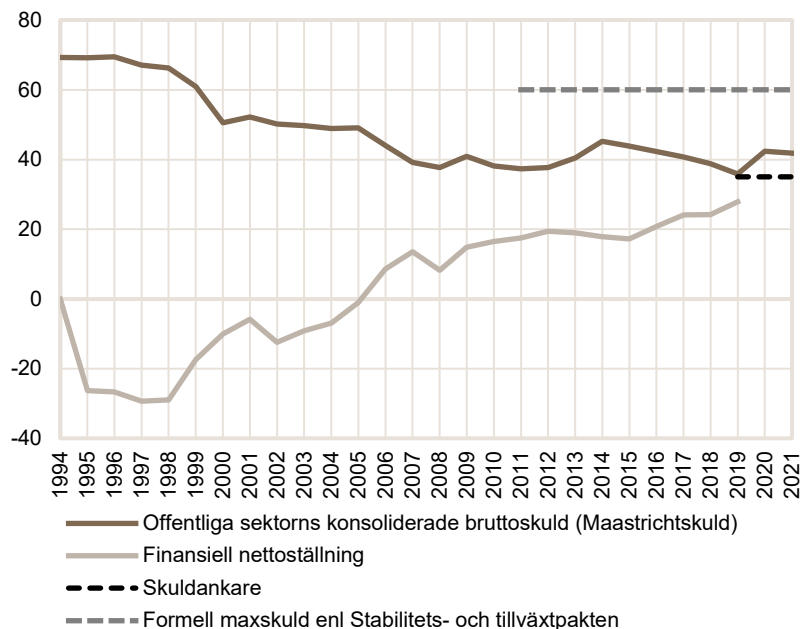
Ekonomiskt utrymme för offentliga utgifter

Regeringen har sjösatt paket som enligt våra beräkningar motsvarar 219 miljarder kronor i år för att rädda jobben, inkomsterna och välfärden. Detta utgör cirka 4,6 procent av BNP. Tillsammans med skattebortfall och ökade kostnader i socialförsäkringarna innebär det att det finansiella sparandet blir minus 5,0 procent av BNP i år och minus 1,4 procent nästa år. Detta, tillsammans med BNP-fallet, innebär givetvis en tydlig uppgång i statsskulden och en nedgång i det offentliga sparandet. Enligt LO-ekonomernas prognos ökar skulden till 42,5 procent i år, sjunker tack vare växande BNP till 42,0 procent nästa år, men upplåning för att finansiera statens olika lån till företagssektorn kan komma att höja bruttoskulden

väsentligt mer även om denna ökning inte förändrar nettoställningen och därtill förväntas balanseras inom en relativt kort tidshorisont.

Diagram 3. Offentliga sektorns bruttoskuld

Procent av BNP



Källa: SCB (Arbetskraftsundersökningen) och egna beräkningar.

Under lång tid har tillväxten i nominell BNP varit högre än räntan på statsskulden. Om offentligt finansiellt sparande är i balans innebär det att skuldkvoten minska. En översiktlig beräkning visar att en återgång till överskottsmålet med början 2022 skulle innebära en snabb minskning av skuldkvoten. Vi menar dock att det vore en felaktig prioritering. Snarare finns anledning att sikta på en stabilisering av skuldnivån.

Ekonomisk politik

LO har presenterat ett omfattande åtgärdsprogram för att möta den djupa krisen för svensk arbetsmarknad, välfärd och ekonomi. Krav har ställts på rätt skyddsutrustning till anställda, generöst stöd till korttidsarbete, resurser till välfärden, förbättrad a-kassa och utbyggda utbildningsinsatser. Regeringen har i många delar presenterat resoluta insatser och regeringens krispaket motsvarar i skrivande stund enligt våra bedömningar cirka 219 miljarder kronor – motsvarande 4,6 procent av BNP. Ett så omfattande BNP-tapp som i vår prognos – fem procent – ger dessutom en kostnad genom automatisk stabilisering på i snitt 0,5 procent av varje procent i minskad BNP. Detta skulle innebära en total effekt för de offentliga finanserna på ytterligare cirka 2,5 BNP-procent – 125 miljarder kronor. Hela statens reaktion kostar i och med detta totalt cirka 350 miljarder kronor.

En stor del av krispolitiken har syftat till att skydda hushållens inkomster och stötta upp kommuner och regioner, men merparten av de offentliga ekonomiska åtgärderna har primärt syftat till att hjälpa företag att överbygga krisen och hålla nere antalet företag som sätts i konkurs.

LO-ekonomerna anser att inriktningen på krispolitiken i flera delar har varit rimlig. Men vi vill betona att det inte är lämpligt att se till att alla företag undviker konkurs eller går skadelösa ur krisen. Offentliga överföringar till en verksamhet som ändå inte är bärkraftig på andra sidan krisen eller som inte drabbats påtagligt av krisen riskerar bara att försena nödvändig strukturomvandling till en stor offentlig kostnad och med problematiska fördelningseffekter.

Efter den akuta fasen och i takt med att hälsoriskerna avtar måste den ekonomiska politiken riktas om. Från att hjälpa företag och arbetsplatser att övervintra, till att stimulera omställningen av ekonomin.

Arbetsmarknads- och utbildningspolitiken, men även parternas kollektivavtalade omställningsåtgärder, bör understödja en positiv strukturomvandling, genom att rusta arbetskraftens kompetens och anställningsbarhet. Regeringens satsning på yrkesutbildningar som återfinns i krispaketet är bra. Men vi vill också att Arbetsförmedlingen ska få möjlighet att anvisa arbetslösa till reguljära utbildningar med bibehållen arbetsmarknadspolitisk ersättning.

Det offentliga bör därtill bidra till återhämtningen genom att öka offentliga investeringar i infrastruktur och bostäder och genom att bedriva en politik med en gynnsam fördelningsprofil där mer resurser går till hushåll med svagare inkomster och högre konsumtionsbenägenhet.

Pandemin har visat på stora brister i delar av den offentligt finansierade sektorn. Det är uppenbart att vården och äldreomsorgen inte svarar mot de krav de flesta medborgare ställer. Statsbidragen måste öka och bli permanenta för att kommunerna ska klara sitt åtagande, inte minst krävs det rejäla resurstillskott för att förbättra villkoren för brukare och anställda inom äldreomsorgen.

4. Landnotat Finland

The Finnish Economy and Labour Market in Light of COVID19

1. Oversikt – Sammendrag

Prior to the COVID19 shock the Finnish economy continued to improve. The pace of the improvement in the labour market had slowed from what it was in 2017-2018, but employment was still steadily improving and unemployment declining.

During 2020 the Finnish economy has been hit hard by the COVID19 epidemic. Early in the year manufacturing had problems with supply-chains in Asia, but later the biggest hit has been to restaurants and tourism. Going forward the service sector is expected to start recovering as restrictions on are being lifted and the epidemic is easing, but there are fears of a further slowdown in manufacturing due to lack of demand in all export markets.

2. BNP-vekst

	2016	2017	2018	2019	2020*	2021*	2022*
GDP growth	2,7	3,1	1,6	1	-6,9	3	2,9

* Bank of Finland forecast, 9.6.2020

The economy was growing until COVID19 caused a sudden stop in many economic activities. Economic growth was slowing down even before the crisis, but a recession was not expected. The precise effects the the COVID19 crisis are very uncertain. Currently the expectation or hope is that the economy will start recovering in 2021.

3. Sysselsetting

	2016	2017	2018	2019	2020*	2021*	2022*
Growth in employment %	0,5	1,0	2,6	1,1	-2,8	-0,5	0,8
Employment rate (15-64 years), %	68,7	69,6	71,7	72,5	70,8	70,6	71,2

* Bank of Finland forecast, 9.6.2020

Employment was rising before the COVID crisis. Thus far the expectations is that the effect on employment will not be as drastic as it is on GDP growth, but the precise effects remain to be seen.

4. Arbeidsledighet

	2016	2017	2018	2019	2020*	2021*	2022*
Growth in unemployment %	-6,0	-1,3	-13,8	-8,7	34,0	3,4	-5,8
Unemployment rate (15-74 years), %	8,8	8,6	7,4	6,7	9	9,3	8,8

* Bank of Finland forecast, 9.6.2020

Unemployment was steadily decreasing until the COVID crisis hit the labour market. Due to the temporary layoff model the effect on unemployment has so far been very modest, but

the expectations is that unemployment will rise both because of a slowdown in hiring as well as many layoffs turning into dismissals.

5. Usikkerheten

There is very significant uncertainty due to both medical and economic reasons. There is a risk of prolonged depression especially if there is a significant second wave of the epidemic or the crisis causes a financial crisis.

6. Handlingsrom offentlige utgifter

Despite historically high employment rates the general government expenditure had remained higher than general government revenue throughout the previous economic upturn. The new SDP-led government programme included more new expenditures than tax increases, so it increased budget deficits. The aim was to fund the new expenditures by reforms that increase the employment rate towards 75 %. The response to the COVID19 crisis has significantly increased budget deficits. The general government deficit is expected to increase to 8 % of GDP this year.

7. Annet

The policy response to COVID19 has been generally justified. The epidemic has been handled well, with a comparatively low level of infections and deaths. The economic response has focused on preventing bankruptcies mostly with loans to companies and jump starting the economy with fiscal stimulus, including very significant RDI-subsidies. It is too early to say what would have been an optimal policy mix, but so far the policy response seems to be working.



5. Landnotat Island

The Icelandic Economy and Labour Market in Light of COVID19

1. Summary

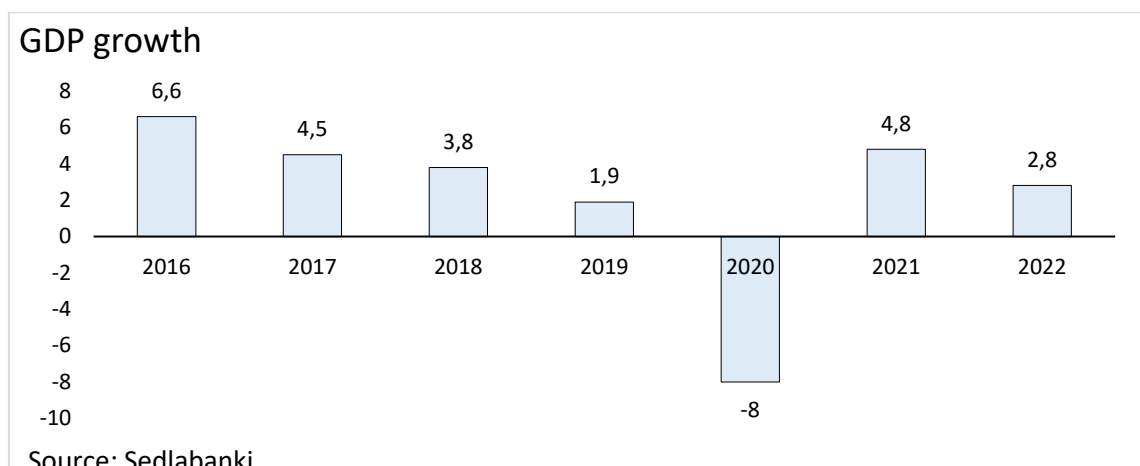
A deep but hopefully short-lived recession is underway. Exports of goods and service have collapsed due to travel restrictions placed to contain Covid-19. A large tourism sector is at a complete halt pushing unemployment to all time high.

Initial projections from ASI were a 5-8% drop in GDP and 7-9% unemployment. Most recent projection from the Central Bank is an 8,0% drop in GDP making it the largest single year contraction in over a century. Household consumption is expected to drop by 7,3% but foreign trade is most severely affected with exports expected to fall by 32% in 2020 due to both the collapse of tourism and reduction in marine exports.

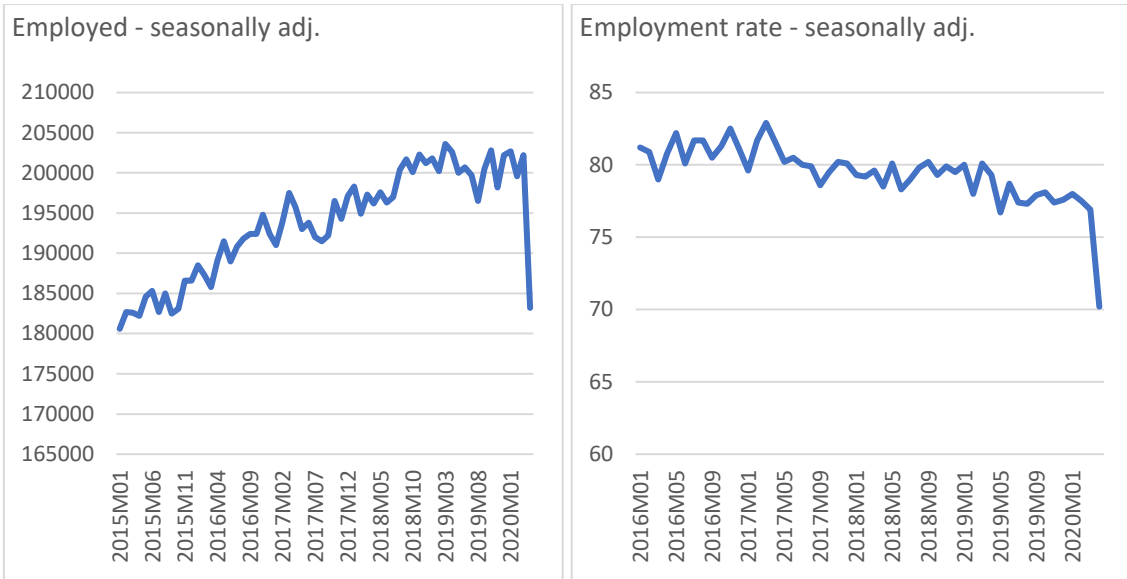
In response, Sedlabanki has reduced key interest rates rapidly, from 3% in beginning of 2020 to 1% in June. Sedlabanki has also taken measures to ensure liquidity and improve the transmission of the Monetary Policy. Government support package includes guaranteed bridge loans to companies, support loans and closure subsidies, deferral of tax payments.

Numerous measures in response to income loss of workers and households have been introduced, notably scheme for reduced employment and partial unemployment benefits as well as government funded wages during termination period. Various other measures have supported households with temporary income loss. Lower interest rates have transmitted into mortgage rates and financial institution have allowed borrowers to temporary suspend payment of mortgages and student loans for 6-12 months.

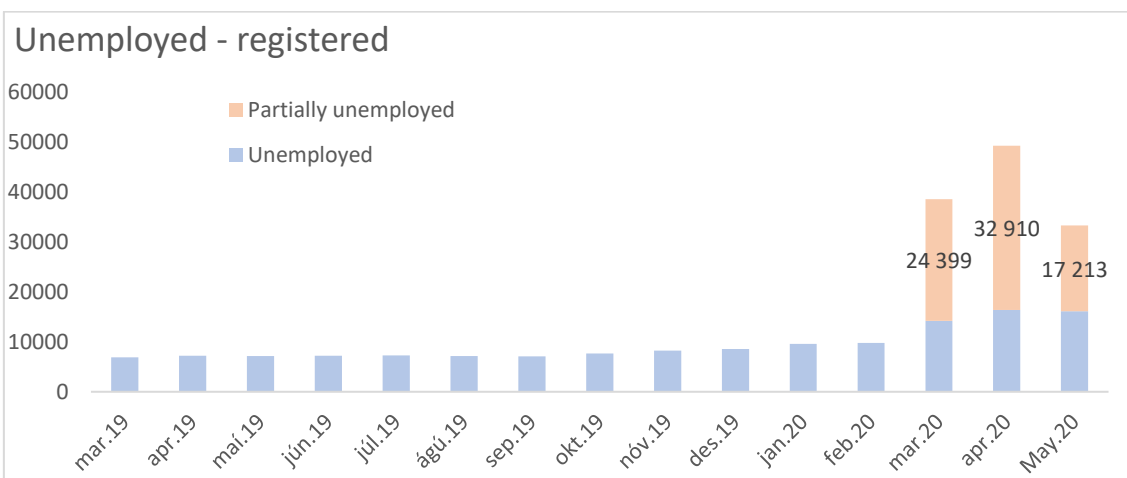
2. GDP Growth – Projection for 2020-2022.



3. Employment



4. Unemployment



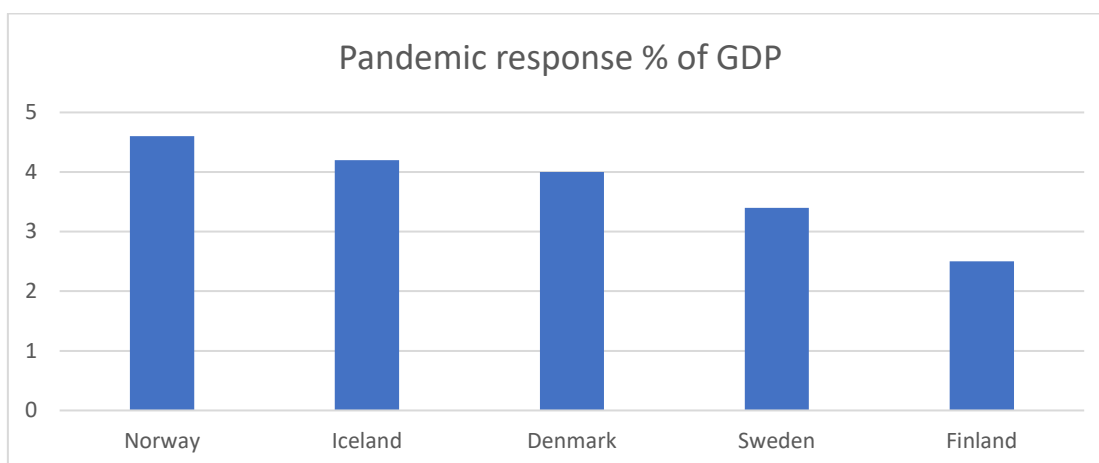
The worst effects of Covid-19 are visible on the labour market. Labour market has been severely affected by the Corona lockdown. Effects of air-travel restrictions have completely shut down the tourism sector and domestic service was put to a temporary halt in March-April. Unemployment was 7.4 in May with regions dependent on tourism hit hard by measures to contain Covid-19. The reopening of the domestic economy will reduce partial unemployment over the summer but full unemployment likely has not yet peaked.

Growing unemployment not fully visible in unemployment figures yet. Over 30 thousand workers partially unemployed in April. Many job losses will not be registered as unemployed until end of summer.

5. Uncertainty.

Full effects of the shock to the labour market yet to be seen. Thousands of workers yet to be registered unemployed and are either partially unemployed or receiving wages through termination period. Data from LFS does not capture the severity of the labour market shock as LFS suffers from sample problem as it has difficulty reaching foreign workers. Reopening of the economy will determine the severity and depth of the crisis. However, structural unemployment will likely rise, and we should expect prolonged unemployment in the coming years.

6. Public finances



Government support package is estimated to cost 4.2% of GDP when looking at measures that directly affect the national treasure. Total cost of all measures introduced in March and April was however estimated at 11.9% of GDP. Overall, government finances were in a healthy shape before Covid-19 and authorities able to respond with both fiscal and monetary policy to support aggregate demand.

Nevertheless, the recession will have immense effects of government finances with the treasury expected to run a deficit of 12% of GDP in 2020. Eventual effect on government finances uncertain as they depend highly on containment of Covid-19 and whether reopening of the economy will prove successful.

7. Concluding remarks

Icelandic household finances were on average robust before Covid-19. Many households have benefited from real wage growth, lower interest rates and growth in asset prices during this business cycle. However, government measures need a more focus on the most

vulnerable groups. Low income and foreign workers are more at risk of job loss due to Covid-19 and these groups limited means to delay payments or benefit from lower mortgage rates since they live on the rental market. A much need for well targeted active labour market policies supported vulnerable groups and upskilling of the unemployed.



Landsorganisasjonen i Norge

Torggata 12, 0181 Oslo

www.lo.no